

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

MADENCİLİK

Hazırlayan
İhracat Genel Müdürlüğü
Maden, Metal ve Orman Ürünleri Daire Başkanlığı

2021

MADENCİLİK ÜRÜNLERİ

TÜRKİYE ÜRETİMİ

Ülkemizin karmaşık jeolojik ve tektonik yapısı çok çeşitli maden yataklarının bulunmasına olanak sağlamıştır. Günümüzde dünyada yaklaşık 90 çeşit madenin üretimi yapılmaktayken ülkemizde 60 civarında maden türünde üretim yapılmaktadır.

Başta endüstriyel ham maddeler olmak üzere, bazı metalik madenler, linyit ve jeotermal kaynaklar gibi enerji ham maddeleri açısından ülkemiz zengindir. Ancak birkaç maden dışında dünya ölçeğindeki rezervlerimiz kısıtlıdır. Dünyada üretimi ve ticareti yapılan 90 çeşit maden ve mineralden sadece 13'ünün ekonomik ölçekteki varlığı henüz saptanamamıştır. Ülkemiz 50 çeşit madende kısmen yeterli kaynaklara sahipken, 27 maden ve mineralin günümüzde bilinen rezervleri ve kaliteleri ekonomik madencilik için yetersizdir. Ülkemizin, maden kaynakları ve çeşitliliği bakımından kendi kendine kısmen yeterli olan ülkeler arasında yer aldığı söylenebilir.

Ülkemizin zengin olduğu madenler arasında ilk sırayı dünya rezervlerinin % 72'sini oluşturan bor mineralleri almaktadır. Bor dışında, trona (doğal soda), kaya tuzu, sodyum sülfat, perlit, ponza, feldspat, bentonit, barit, manyezit, alçı taşı, stronsiyum tuzları, zeolit, sepiyolit, mermer ve doğal taşlar, kuvars, kuvarsit, zımpara taşı gibi endüstriyel ham maddeler ile boksit ve krom gibi metalik madenler ve linyit gibi enerji ham maddeleri ülkemizin zengin kaynaklara sahip olduğu başlıca madenlerdir.

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET

İhracat

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ihracat pazar kompozisyonuna baktığımızda, dünyanın en büyük maden ürünleri ithalatçısı olan Çin'in % 29'luk pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Çin'e yapılan maden ihracatı 2020 yılında % 17 oranında artarak 759 milyon ABD Doları civarında gerçekleşmiştir. İspanya, Belçika ve Bulgaristan da sektörün diğer önemli ihraç pazarları olarak öne çıkmaktadır. Madencilik sektöründe 2020 yılında bir önceki yıla göre % 3'lük bir artış gerçekleşerek toplam sektör ihracatı 2 Milyar 622 milyon ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye Madencilik Sektörü İhracatı Ülke Dağılımı (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2018	2019	2020	2019-20 Değişim	2020 Pay
Çin	726,8	650,4	759,4	17%	29,0%
İspanya	176,0	186,0	202,8	9%	7,7%
Belçika	237,6	174,2	196,4	13%	7,5%
Bulgaristan	79,9	111,5	183,7	65%	7,0%
İtalya	151,8	126,5	120,9	-4%	4,6%
Romanya	33,1	60,4	84,3	40%	3,2%
ABD	99,5	86,8	67,0	-23%	2,6%
Hollanda	76,6	66,5	64,3	-3%	2,5%
Almanya	63,3	71,9	58,7	-18%	2,2%
İran	78,5	63,5	50,6	-20%	1,9%
İsveç	95,3	63,6	50,3	-21%	1,9%
Hindistan	59,8	53,6	47,0	-12%	1,8%
Cezayir	12,1	40,2	45,4	13%	1,7%
Rusya	46,3	55,2	43,4	-21%	1,7%
Avusturya	52,3	35,7	36,3	2%	1,4%
Nijerya	18,2	26,9	35,0	30%	1,3%
İsrail	36,9	33,7	34,7	3%	1,3%
Ukrayna	43,7	30,1	31,8	6%	1,2%
İngiltere (B.K.)	24,1	25,0	29,4	18%	1,1%
Güney Kore	81,5	39,6	29,1	-27%	1,1%
İlk 20 Ülke	2.193	2.001	2.170	8%	83%
Toplam	2.754	2.545	2.622	3%	100%

*Doğal taşlar hariç

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ihracat ürün kompozisyonuna baktığımızda ise Bakır ve Çinko cevherleri 2020 yılı ihracatının sırası ile 304 milyon ABD Doları ve 290 milyon ABD Doları ile ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca 2020 yılında Bakır Cevherleri, Demir Cevherleri, Kıymetli Metal Cevherleri bir önceki yıla oranla ihracatı önemli ölçüde artan ürün grupları olurken, Çinko ve Krom Cevherleri, Tabii Boratlar gruplarındaki ürünlerin ihracatında belirgin düşüşler gerçekleşmiştir.

Türkiye Madencilik Sektörü İhracatı Ürün Dağılımı (Milyon ABD Doları)

GTİP	GTİP Madde Tanımı	2019	2020	2019-20 Değişim	2020 Pay
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	174,3	304,2	75%	11,6%
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	350,4	290,1	-17%	11,1%
2529	Feldispat, lösit, nefelin ve siyenit nefelin, florspat	217,3	203,2	-6%	7,8%
2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	132,1	191,0	45%	7,3%
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	102,6	190,8	86%	7,3%
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	148,3	172,4	16%	6,6%
7202	Ferro alyajlar	176,8	161,1	-9%	6,1%
2528	Tabii boratlar vb. konsantreleri	207,4	146,6	-29%	5,6%
2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	225,7	130,4	-42%	5,0%
2508	Diğer killer, andaluzit, siyanit ve silimanit, mülit, şamot ve dinas toprakları	92,2	103,0	12%	3,9%
	İlk 10 Ürün grubu Toplam	2.025	1.827	-10%	69,7%
	Toplam*	2.545	2.622	3%	100,0%

*Doğal taşlar hariç

İthalat

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ithalat pazar portföyüne baktığımızda, Rusya Federasyonu'nun %27'lik pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Rusya dışında Kolombiya, Brezilya ve ABD de sektör ithalatında öne çıkan pazarlardır. Madencilik sektörü ihracatında 2020 yılında bir önceki yıla göre yaşanan %3'lük artışa karşılık, sektörünün ithalatında yaklaşık % 14 azalma gerçekleşmiştir.

Türkiye Madencilik Sektörü İthalatı Ülke Dağılımı (Milyon ABD Doları)

ÜLKELER	2018	2019	2020	2019-20 Değişim	2020 Pay
Rusya	1.689,5	1.463,4	1.415,3	-3%	26,9%
Kolombiya	1.854,5	1.354,5	920,2	-32%	17,5%
Brezilya	355,4	522,9	542,9	4%	10,3%
ABD	481,3	232,2	329,0	42%	6,2%
İsveç	222,6	190,0	262,2	38%	5,0%
Ukrayna	340,0	258,7	221,4	-14%	4,2%
Güney Afrika	306,2	206,3	192,7	-7%	3,7%
Kanada	192,6	277,1	167,4	-40%	3,2%
Çin	285,0	159,1	111,8	-30%	2,1%
Avustralya	443,1	585,1	102,7	-82%	2,0%
Norveç	63,1	86,2	80,6	-7%	1,5%
Almanya	70,0	65,0	74,6	15%	1,4%
Fas	73,6	65,8	67,6	3%	1,3%
Şili	106,5	0,2	66,1	40204%	1,3%
Kazakistan	13,1	7,9	58,6	638%	1,1%
İtalya	46,2	40,4	48,1	19%	0,9%
İngiltere (B.K.)	51,6	41,5	41,9	1%	0,8%
Mısır	35,8	40,6	38,2	-6%	0,7%
İspanya	62,7	43,2	38,0	-12%	0,7%
Gürcistan	58,0	35,3	34,0	-4%	0,6%
İlk 20 Ülke	6.751	5.675	4.813	-15%	91,4%
Toplam	7.286	6.149	5.268	-14%	100,0%

*Doğal taşlar hariç

Türkiye'nin madencilik sektöründeki ithalat ürün kompozisyonuna baktığımızda ise; taşkömürünün 2020 yılı madencilik ürünleri ithalatımızda 2 milyar 721 milyon ABD Doları değer ve % 51,7'lik pay ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Taşkömürü dışında Demir cevherleri konsantreleri ve Ferro alyajlar da ülkemize yüksek hacimde ithalatı yapılan ürün gruplarıdır.

Türkiye Madencilik Sektörü İthalatı Ürün Dağılımı (Milyon ABD Doları)

GTİP	GTİP Madde Tanımı	2019	2020	2019-20 Değişim	2020 Pay
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	3.603,2	2.721,3	-24%	51,7%
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	1.090,3	1.051,1	-4%	20,0%
7202	Ferro alyajlar	549,5	531,8	-3%	10,1%
2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	193,5	148,8	-23%	2,8%
6815	Taştan ve diğer minerallerden eşya	85,0	142,7	68%	2,7%
2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	83,2	86,2	4%	1,6%
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	16,0	67,9	325%	1,3%
6805	Tabii veya suni aşındırıcı toz veya küçük taneler	45,6	56,9	25%	1,1%
2530	Tarifenin başka yerinde yer almayan mineral maddeler	42,4	49,2	16%	0,9%
2507	Kaolin ve diğer kaolinli killer	44,4	48,5	9%	0,9%
	İlk 10 Ürün grubu Toplam	5.753	4.904	-15%	93,1%
	Toplam*	6.149	5.268	-14%	100,0%

*Doğal taşlar hariç

Dünya Üretimi

Madde	Ülke	Üretim 2018 (bin ton)	Üretim 2019 ^a (bin ton)	Toplam Rezerv (bin ton)
Krom	G. Afrika	17.600	17.000	>570.000
	Türkiye	8.000	10.000	
	Kazakistan	6.690	6.700	
	Toplam Üretim	43.100	44.000	
Bakır	Şili	5.830	5.600	870.000
	Peru	2.440	2.400	
	Çin	1.590	1.600	
	Toplam Üretim	20.400	20.000	
Bor	Türkiye	2.000	2.500	-
	Şili	600	400	
	Çin	75	250	
	Toplam Üretim	-	-	
Çinko	Çin	4.170	4.300	250.000
	Peru	1.470	1.400	
	Avustralya	1.110	1.300	
	Toplam Üretim	12.500	13.000	
Feldspat	Türkiye	7.500	7.500	-
	İtalya	4.000	4.000	
	Hindistan	4.000	4.000	
	Toplam Üretim	25.600	26.000	
Kurşun	Çin	2.100	2.100	90.000
	Avustralya	432	430	
	Peru	289	290	
	Toplam Üretim	4.560	4.500	
Demir Cevheri	Avustralya	900.000	930.000	170.000.000
	Brezilya	460.000	480.000	
	Çin	335.000	350.000	
	Toplam Üretim	2.460.000	2.500.000	

Kaynak: USGS Mineral Commodity Summaries 2020

<https://pubs.usgs.gov/periodicals/mcs2020/mcs2020.pdf>, ^a Tahmini

Dünya Ticareti

Başlıca İhracatçı Ülkeler (Milyar ABD Doları)

ÜLKELER	2018	2019	2020 (Mevcut veri)	2018-19 Değişim	2019 Pay
Avustralya	105,2	121,2	121,9	15%	27,8%
Brezilya	27,2	28,9	31,9	6%	6,6%
Endonezya	30,7	27,6	-	-10%	6,3%
Rusya	24,6	23,8	19,4	-3%	5,5%
ABD	24,7	22,6	17,0	-8%	5,2%
Güney Afrika Cum.	22,4	21,7	19,8	-3%	5,0%
Şili	21,1	20,4	20,6	-4%	4,7%
Peru	18,0	16,9	13,5	-6%	3,9%
Kanada	15,8	16,2	15,4	2%	3,7%
Çin	11,7	10,3	-	-12%	2,4%
Kolombiya	8,1	6,3	4,7	-22%	1,4%
Hindistan	5,2	6,2	-	19%	1,4%
Moğolistan	5,7	6,0	-	6%	1,4%
Almanya	6,3	5,9	5,3	-7%	1,3%
Kazakistan	5,3	5,6	5,6	6%	1,3%
Meksika	6,6	5,2	-	-21%	1,2%
Ukrayna	4,5	4,9	5,4	10%	1,1%
Hollanda	5,0	4,6	-	-9%	1,0%
Polonya	4,5	3,9	-	-13%	0,9%
İspanya	4,7	3,8	2,9	-19%	0,9%
İlk 20 Ülke	357	362	-	1%	83%
Dünya	431	436	-	1%	100%

*Doğal taşlar hariç

Başlıca İthalatçı Ülkeler (Milyar ABD Doları)

ÜLKELER	2018	2019	2020 (Mevcut veri)	2018-19 Değişim	2019 Pay
Çin	172,6	201,4	-	17%	40,1%
Japonya	53,9	50,5	40,7	-6%	10,1%
Güney Kore	34,9	32,2	27,9	-8%	6,4%
Hindistan	35,9	30,2	-	-16%	6,0%
Almanya	21,9	20,0	17,7	-9%	4,0%
Tayvan	13,3	12,4	-	-7%	2,5%
ABD	12,9	12,1	9,5	-6%	2,4%
İspanya	10,1	7,4	5,8	-27%	1,5%
Malezya	6,7	6,5	5,5	-2%	1,3%
Hollanda	7,7	6,4	-	-17%	1,3%
Belçika	7,5	6,4	-	-15%	1,3%
Fransa	6,8	6,3	4,7	-7%	1,3%
Türkiye	7,3	6,1	5,3	-16%	1,2%
Vietnam	4,1	5,7	-	40%	1,1%
Kanada	6,0	5,7	4,9	-6%	1,1%
İtalya	6,5	5,7	-	-12%	1,1%
Brezilya	6,3	5,5	3,5	-12%	1,1%
Polonya	5,1	4,4	-	-13%	0,9%
İngiltere (B.K.)	5,0	4,4	3,8	-12%	0,9%
Rusya	4,0	4,2	3,6	6%	0,8%
İlk 20 Ülke	428	434	-	1%	86%
Dünya	506	502	-	-1%	100%

*Doğal taşlar hariç

Kaynaklar

- *International Trade Center (ITC) Trade-Map*(www.trademap.org)
- *Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)*
- *USGS Mineral Commodity Summaries 2020*